

کنکور حذف شدنی است؛ اگر بخواهند...

پنجاه و یکمین کنکور در ایران در حالی پایان این هفته برگزار می شود...

پنجاه و یکمین کنکور در ایران در حالی پایان این هفته برگزار می شود که طی چهار سال اخیر تلاش های زیادی برای حذف همیشگی این غول سرنوشت ساز انجام شد، تا جایی که حتی شورای عالی انقلاب فرهنگی صراحتاً اعلام کرد تا پایان سال ۹۸ تکلیف کنکور مشخص و با تعیین مدل جایگزین آن، نسخه ای همیشگی برای این موضوع که یکی از با اهمیت ترین موضوعات آموزش عالی است، پیچیده می شود، علی رغم این وعده ها با گذشت بیش از دو سال مسئولان هنوز نتوانستند تصمیم جدی و اساسی برای این آزمون بگیرند و به نظر می رسد هنوز تا رسیدن به روش جایگزین مطلوب پذیرش دانشجو در دانشگاه ها فاصله زیادی داریم.

به گزارش ایسنا، تا بیش از نیم قرن پیش یعنی دهه ۴۰ شمسی هر دانشگاه در ایران، شیوه متفاوتی برای گزینش دانشجو داشت بر این اساس دانشگاه ها از طریق آزمون یا مصاحبه علمی دانشجویان را براساس معیارهایی که داشتند پذیرش می کردند. اگر چه دانشگاه ها و تعداد متقاضیان تحصیل هم محدود بودند.

دانشگاه تهران، دانشگاه پُلی تکنیک سابق (امیرکبیر فعلی)، دانشگاه ملی سابق (شهید بهشتی فعلی)، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشگاه جندی شاپور اهواز سابق (شهید چمران فعلی) و دانشگاه پهلوی سابق (شیراز فعلی) دانشگاه های آن روزگار بودند و ظرفیت هایی که تکمیل نمی شد. تا این که به تدریج تقاضای ورود به دانشگاه افزایش یافت و شرایط تغییر کرد. کنکور آمد و ماندگار و پزشکی اولین رشته ای بود که در دانشگاه های ایران پرطرفدار شد.

در واقع داستان کنکور در ایران از وقتی شروع شد که همه می خواستند دکتر شوند! رقابت برای ورود به دانشکده پزشکی دانشگاه تهران پایه گذار امتحانی سراسری در ایران شد.

در آن زمان صرفاً چند دانشگاه داشتیم که شامل دانشگاه تهران، دانشگاه پلی تکنیک (امیرکبیر فعلی)، دانشگاه ملی (شهید بهشتی فعلی)، فردوسی مشهد، جندی شاپور اهواز (شهید چمران فعلی) و دانشگاه پهلوی (دانشگاه شیراز فعلی) می شد و همین تعداد کم هم معمولاً ظرفیت هایشان تکمیل نمی شد. تا اینکه به تدریج تقاضای ورود به دانشگاه افزایش یافت و شرایط تغییر کرد.

با بیشتر شدن تقاضا برای ورود به دانشگاه ها کنکور سراسری هم از راه رسید؛ بزرگ ترین رویداد علمی کشور رقابتی که تلاش دارد استعدادها را در دورافتاده ترین نقاط ایران شناسایی کند و شاید مزیت مهم و دلیل ماندگاری اش همین باشد. در این روزها که فارغ التحصیلان دوره دبیرستان منتظر برگزاری کنکور سراسری ۹۹ هستند بهتر دیدیم که نگاهی داشته باشیم به تاریخچه این آزمون مهم.

نخستین بار در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران به دلیل تعداد زیاد متقاضیان امتحانی هماهنگ برگزار شد. بعد دانشکده های حقوق و فنی نیز امتحان ورودی برگزار کردند. شرایط چنین بود که اغلب متقاضیان ورود به دانشگاه ابتدا در امتحان دانشکده پزشکی شرکت می کردند و اگر قبول نمی شدند، می رفتند سر وقت باقی رشته ها و دانشکده ها. سال ها وضعیت بر همین منوال بود تا این که در سال ۱۳۴۱ قرار شد امتحانی سراسری برای دانشگاه ها برگزار شود. مشکل این بود که متقاضیان باید بارها از سراسر ایران به تهران و سایر شهرها سفر می کردند تا در امتحانات دانشکده های مختلف شرکت کنند.

برای رفع این مشکل و با ایده برگزاری امتحانی باکیفیت بالاتر برای تعیین دقیق تر سطح علمی افراد، نخستین امتحان سراسری دانشگاه ها در سال ۱۳۴۲ برگزار شد؛ نخستین کنکور ایرانی. این کنکور را هیأت مسابقات ورودی دانشگاه ها که هیأتی تازه تأسیس و متشکل از اساتید و مسئولان دانشگاه های ایران بود، برگزار می کردند تا اینکه شیوه برگزاری کنکور و مشکلاتی که برای هماهنگی ها پیش آمد با انتقاد جامعه علمی مواجه شد و مجدد وضعیت به روال سابق بازگشت.

اولین کنکور

نخستین بار در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران به دلیل تعداد زیاد متقاضیان امتحانی هماهنگ برگزار شد. بعد دانشکده های

حقوق و فنی نیز امتحان ورودی برگزار کردند. شرایط چنین بود که اغلب متقاضیان ورود به دانشگاه ابتدا در امتحان دانشکده پزشکی شرکت می کردند و اگر قبول نمی شدند، می رفتند سر وقت باقی رشته ها و دانشکده ها. سال ها وضعیت بر همین منوال بود تا این که در سال ۱۳۴۱ قرار شد امتحانی سراسری برای دانشگاه ها برگزار شود. مشکل این بود که متقاضیان باید بارها از سراسر ایران به تهران و سایر شهرها سفر می کردند تا در امتحانات دانشکده های مختلف شرکت کنند.

برای رفع این مشکل و با ایده برگزاری امتحانی باکیفیت بالاتر برای تعیین دقیق تر سطح علمی افراد، نخستین امتحان سراسری دانشگاه ها در سال ۱۳۴۲ برگزار شد؛ نخستین کنکور ایرانی. این کنکور را هیات مسابقات ورودی دانشگاه ها که هیاتی تازه تأسیس از اساتید و مسئولان دانشگاه های ایران بودند، برگزار می کردند تا اینکه شیوه برگزاری کنکور و مشکلاتی که برای هماهنگی ها پیش آمد با انتقاد جامعه علمی مواجه شد و مجدد وضعیت به روال سابق بازگشت.

در واقع تا آغاز سال تحصیلی ۱۳۴۲، هر دانشگاه با گرفتن امتحان ورودی خاص، اقدام به پذیرش دانشجو می کرد اما سنجش و پذیرش دانشجویان برای سال تحصیلی ۱۳۴۲ بر عهده «هیات مسابقات ورودی دانشگاه ها» گذاشته شد. «مسابقه» ای که بعدها «کنکور» نام گرفت.

سنوالات اولین کنکور

در دهه ۴۰ دانشگاه های جدیدی از راه رسیدند؛ از جمله دانشگاه صنعتی آریامهر سابق (صنعتی شریف فعلی) و دانشگاه رضائیه سابق (ارومیه فعلی). تب تحصیلات دانشگاهی هم در جامعه مدام بالا می رفت و کنکور سراسری همچنان روشی مناسب برای پذیرش دانشجو به نظر می رسید. با تأسیس وزارت علوم و راه اندازی واحدی با نام مرکز آزمون شناسی در سال ۱۳۴۷ دوباره برگزاری کنکور سراسری در دستور کار قرار گرفت؛ اتفاقی که سال ۱۳۴۸ رخ داد.

تا اینکه چهارشنبه ۱۵ مرداد سال ۴۸ کنکور با شرکت ۴۷ هزار و ۷۰۳ نفر برگزار شد و داوطلبان برای حضور در ۱۲ دانشگاه و در ۳۰ رشته تحصیلی با یکدیگر به رقابت پرداختند. این آزمون به صورت سؤالات پاسخ کوتاه (به جای تستی) برگزار شد و داوطلبان همزمان با آزمون ۱۰ رشته را انتخاب کردند. نکته مهم این که منابع سؤالات ناشناخته بود و داوطلبانی که از امتحان بیرون آمدند نخستین نسل ایرانی هایی بودند که سختی کنکور را درک کردند. از آن پس کنکور به طور مرتب برگزار شد و به همین دلیل آزمون سراسری سال ۴۸ نخستین کنکور رسمی ایران معرفی می شود.

در واقع با اینکه سئوالات در آن دوره بر اساس سئوالات امتحانات سال های قبل بود، اما شیوه مزبور عاری از عیب و نارسایی نبود. در این روش تحصیلات قبل داوطلب به صورت سئوالات کوتاه جواب که برایش ناآشنا بود مورد امتحان قرار می گرفت و پذیرفته شدگان بدون اینکه نتیجه آزمون خود را بدانند ضمن امتحان نسبت به انتخاب رشته مبادرت می کردند.

سال ۱۳۵۴ با تأسیس سازمان سنجش آموزش کشور به جای مرکز آزمون شناسی کنکور در ایران وارد مرحله ای جدید شد. از آن سال معدل امتحانات نهایی ششم متوسطه و نوع مدرک (دیپلم ریاضی، طبیعی و ادبی)، جنسیت، وضعیت نظام وظیفه و سهمیه منطقه نیز در قبولی کنکور تأثیر داشت. البته در سال ۵۷ این شرایط دیگر اعمال نشد و داوطلبان این آزمون در بحبوحه تحولات انقلاب اسلامی قرار گرفتند اما با این وجود کنکور در سال ۵۸ هم برگزار شد اما پس از آن این آزمون نیز همزمان با تعطیلی دانشگاه ها در پی انقلاب فرهنگی تعطیل شد. تا اینکه سال ۶۱ مجدداً کنکور در رشته های پزشکی، فنی و مهندسی، کشاورزی، الهیات و معارف اسلامی برگزار شد. سهمیه ها نیز از همین سال آمدند؛ سهمیه مناطق، رزمندگان و... در این بین دانشگاه آزاد هم در همین سال تأسیس شد. طی سال های بعد با توجه به رشد جمعیت، ظرفیت دانشگاه های دولتی و تعداد رشته ها افزایش یافت و کنکور مدام به مسابقه ای بزرگ تر و حساس تر تبدیل می شد. به دلیل تقاضای فزاینده برای ورود به دانشگاه، به تدریج دانشگاه های پیام نور، شبانه، غیرانتفاعی و مراکز تربیت معلم به ظرفیت پذیرش دانشجویان افزود و کنکور هرسال با داوطلبان بیشتری برای تحصیل در رشته های بیشتر برگزار شد تا اینکه داوطلبان کنکور در دهه های اخیر به یک میلیون نفر افزایش یافت. در حال حاضر نیز از ۵۰ آزمون سراسری برگزار شده در ایران، ۱۱ آزمون قبل از انقلاب فرهنگی در سال های ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۸ و ۲۸ آزمون در سال های ۱۳۶۱ تا ۱۳۹۸ بعد از انقلاب فرهنگی برگزار شده است.

دست رد دنیا بر سینه کنکور

حال که بعد از گذشت بیش از نیم قرن از برگزاری کنکور، مسئولان و متولیان به این نتیجه رسیده اند که این شیوه جذب و پذیرش دانشجو در دانشگاه ها علاوه بر آسیب های روانشناسی و جامعه شناسی که بر جامعه تحمیل می کند، روش مردودی در سیستم های آموزشی دنیا محسوب می شود. بر این اساس نیز طرح اصلاح قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، سال ۱۳۸۶ به مجلس رفت و تصویب شد؛ طی این قانون قرار بود نقش کنکور در پذیرش دانشجو به تدریج کم

و نهایتاً تا سال ۹۰ کنکور حذف شود، اتفاقی که علاوه بر قول‌هایی که داده شده بود تا امروز محقق نشده تا فقط بحث دامنه دار کارشناسان و مسئولان حوزه آموزش و پرورش و آموزش عالی باشد.

البته تلاش برای حذف کنکور در ایران از همان دوران قبل از پیروزی انقلاب نیز کلید خورد، به طوری که روزنامه اطلاعات در آن زمان اعلام کرده بود وزارت علوم در پی تایید مسئولان ارشد وقت کشور، مشغول مطالعه و بررسی این طرح است تا نواقص موجود در آن رفع شود و در همین حال وعده داده شده بود که از ابتدای سال تحصیلی ۱۳۵۰، دانش آموزان ششم متوسطه به موازات تحصیلات عادی درباره شیوه امتحانات نهایی جایگزین کنکور، آموزش خواهند دید اما پیش از انقلاب اسلامی نیز بحث حذف کنکور نتوانست حتی به تصویب قانونی منتهی شود.

پس از انقلاب هم وقتی در سال ۱۳۸۶ این موضوع تبدیل به قانون شد، در اجرا دچار تغییرات مداوم در نهادهای اجرایی و همچنین مجلس شورای اسلامی شد که در نهایت نتیجه ای نداشت به طوری که هنوز هم سال دقیق پایان کنکور مشخص نیست.

در واقع اولین طرح لغو کنکور در ایران که همانطور که گفته شد در سالهای دور وارد مراحل مطالعاتی و برنامه ریزی در وزارت علوم وقت شده بود، اما این طرح هیچ گاه به نتیجه نرسید و حتی با تشکیل سازمان سنجش آموزش کشور در سال ۱۳۵۴ جایگاه کنکور در نظام آموزشی ایران جدی تر و سازمان یافته تر از پیش شد.

اگرچه در این راستا پذیرش بیش از ۸۵ درصد رشته های دانشگاهی بدون آزمون صورت می گیرد و دانشگاه های دولتی نیز ۲۰ درصد از ظرفیت پذیرش خود را با این شیوه پر می کنند، اما گویا تا رسیدن به روش جایگزین مطلوب برای شیوه فعلی پذیرش دانشجوی راه زیادی در پیش است به طوری که بسیاری از دانشگاه های برتر حتی یک رشته نیز برای پذیرش بدون آزمون به سازمان سنجش اعلام نکرده اند و رشته های پرطرفدار و دانشگاه های پرطرفدار که اساس ایجاد اشکال و تصویب قوانینی چون «حذف کنکور» بودند، همچنان بر اساس کنکور پذیرش می گیرند.

امروزه سرنوشت حذف کنکور پس اظهار نظرهای مختلف و برگزاری صدها نشست کارشناسی در نهایت به اینجا ختم شد که رشته های پرطرفدار باید کنکور داشته باشند اما در عین حال بار سوابق تحصیلی بر پذیرش دانشجوی باید افزایش یابد.

۵ مصوبه سرنوشت ساز

در این رابطه اخیراً دکتر سعید رضا عاملی دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی در خصوص تغییرات کنکور ۱۴۰۲، پنج مصوبه این شورا را تشریح و عنوان کرده بود که مصوبه اول مبنی بر این بود که در آزمون سراسری سهم آموزش و پرورش به لحاظ سابقه تحصیلی ۶۰ درصد و سهم کنکور سراسری ۴۰ درصد خواهد بود. مصوبه دوم این بود که کنکور سراسری مختص دروس تخصصی باشد و دروس عمومی به بخش سوابق تحصیلی منتقل می شود و سوابق تحصیلی مبنای ارزیابی نهایی خواهد بود و مصوبه سوم این بود که آزمون سنجش (کنکور) دو بار در سال برگزار شود که فشار و اضطراب از روی دانش آموزان برداشته شود و دانش آموزان وقتی در این آزمون شرکت می کنند نگران نباشند که تا سال دیگر فرصت دیگری نخواهند داشت.

به این ترتیب اعلام شد که کنکور دو بار در سال برگزار خواهد شد. بر اساس مصوبه چهارم شورا، مقرر شد نتایج آزمون که دانش آموزان در آن شرکت می کنند تا دو سال اعتبار داشته باشد و دانش آموزان بتوانند از نتایج آن تا دو سال استفاده کنند.

مصوبه پنجم نیز درباره پذیرش بود که بر اساس آن دانشگاه های کشور می توانند یک حد نصاب برای معدل بگذارند و بر اساس آن مشخص کنند که تا چه معدلی را پذیرش می کنند و اگر معدل داوطلب از میزان مشخص پایین تر باشد این اختیار به دانشگاه ها داده می شود که داوطلب را پذیرش نکنند.

تغییرات کنکور ۱۴۰۲ قطعی نیست

این در حالی است که دکتر منصور غلامی وزیر علوم در گفت و گو با ایسنا، اظهار کرد: طرح تغییرات کنکور ۱۲ ماده دارد که فقط ۹ ماده آن در جلسه ۸۴۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی که با موضوع ساماندهی نظام سنجش و پذیرش کنکور در مقطع کارشناسی برگزار شد، مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

وی در ادامه تصریح کرد: با توجه به اینکه هنوز تمامی مواد طرح مذکور مورد بررسی قرار نگرفته است، بنابراین امکان هر گونه تغییر در جلسات بعدی وجود دارد و تصمیمات نهایی در جلسات آتی گرفته خواهد شد.

وزیر علوم خاطر نشان کرد: در حال حاضر نمی توانم در خصوص وضعیت و تغییرات کنکور اظهار نظر قطعی داشته باشم.

کنکور و کرونا

موضوع "حذف کنکور" و تعیین تکلیف قطعی این آزمون، طی دو سال گذشته که با شیوع کرونا ویروس و تعطیلی تمامی فعالیت های حضوری دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی مواجه بودیم بسیار با اهمیت تر و جدی تر از سال های گذشته به نظر می رسد چرا که داوطلبان بزرگترین و کلیدی ترین آزمون زندگی تحصیلی، یعنی کنکور نیز از تبعات ناشی از این مهمان ناخوانده در امان نماند و با ادامه دار شدن شیوع کرونا و همچنین تعطیلی و محدود شدن بخشی از فعالیت های اقتصادی و اجتماعی کشور برگزاری این آزمون در موعد مقرر به یکی از مباحث اصلی کشور تبدیل شد.

به طور کلی، کنکور پس از کش و قوس های فراوان و قول های مسئولان ذی ربط امسال هم تعیین تکلیف نشد و در حالی، پایان هفته جاری پنجاه و یکمین کنکور در کشور برگزار می شود که امیدها برای رسیدن به یک تصمیم قاطع و تعیین روش جایگزین مطلوب پذیرش دانشجو در دولت فعلی که چند هفته بیشتر به اتمام آن باقی نمانده است، بی فایده است.

اگر چه اولین طرح لغو کنکور در ایران از ۵۰ سال گذشته وارد مراحل مطالعاتی و برنامه ریزی در وزارت علوم وقت شده بود اما هیچ گاه به نتیجه نرسید و حتی با تشکیل سازمان سنجش آموزش کشور در سال ۱۳۵۴ جایگاه کنکور در نظام آموزشی ایران جدی تر و سازمان یافته تر از قبل شد و در حال حاضر نیز مسئولان آموزش عالی طی سال های اخیر با اعلام آمار ۸۵ درصدی پذیرش دانشگاه ها بر اساس سوابق تحصیلی سعی در کم اهمیت کردن کنکور داشتند و برای کاهش تبعات ناشی از استرس های این آزمون تلاش هایی انجام داده اند، اما باید توجه داشت که متقاضیان ورود به دانشگاه ها همچنان کنکور را گزینه اول انتخاب نحوه ورود به عرصه آموزش عالی مد نظر دارند و سرنوشت خود را منوط به حضور و موفقیت در این آزمون می بینند.

به گزارش ایسنا، به باور بسیاری کنکور غول بی شاخ و دمی است که زندگی سال های نوجوانی را خراب می کند. سال هایی که فرزندان باید مهارت و چگونه زندگی کردن بیاموزند، با حفظ کردن جدول تناوبی، صرف افعال بی قاعده و با قاعده عربی و درگیری با انواع فرمول و آمار، تباه می شود. این افراد ۸ ساعت را در مدرسه و ۱۱ ساعت را در خانه پشت میز می گذرانند و گاه در نهایت افسرده و بی حال می شوند.

در مقابله با تبلیغ های تو خالی ولی روحیه تخریب کن، صدها شب از استرس نمی خوابند و بیماری های افراد ۴۵ ساله را در ۱۷ سالگی تجربه می کنند و بعد وقتی ستون فقرات جوانانمان زیر بار کتب قطور خم شد، آن وقت به آنها افتخار می کنیم که فرزند شایسته خانواده و مدرسه شدند!

حال سؤال این است چرا نباید برای گزینش دانشجو در طول سه سال تحصیلی، ریز نمرات دانش آموز مورد بررسی قرار گیرد، چرا فعالیت های فرهنگی و هنری دانش آموزان نباید ملاک گزینش آنها باشد، چرا کسی که هدفش مهندسی پزشکی است با آن که هدفش مهندسی نفت است. هر دو باید حجم زیادی از عربی و نکات تقریباً بی استفاده ادبیات یاد بگیرند، چرا شخصی که می خواهد دندان پزشک شود، فیزیک می خواند، چرا در این کشور هیچ چیز بر پایه نظم نیست، چرا مسئولان پس از سال ها بحث و بررسی و اظهار نظر به جای پیدا کردن جایگزین برای کنکور از کشورهای دیگر در این زمینه الگو نمی گیرند. بنابراین با قطعیت می توان گفت "کنکور حذف شدنی است فقط نمی خواهند حذف شود".